कक्षा नौको नेपाली पाठ्यपुस्तक २०६५ र २०७३ मा समाविष्ट रूपक विधाको तुलनात्मक अध्ययन

१७०

केदारप्रसाद सुवेदी
क्याम्पस क्रमाङ्क : ३२ (२०६८/०६९)
त्रि.वि. दर्ता नं. ९-२-२१८-२६७-२००६
दोस्रो वर्षको परीक्षा क्रमाङ्क : २१८००४२ (२०६९)

नेपाली शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त प्रस्तुत शोधपत्र

शोधपत्र पेस गरेको मिति	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	शोधपत्र भाइभा भएको मिति
वि.सं. २०७६/०३/१३	शिक्षाशास्त्र सङ्काय	वि.सं. २०७६/०४/२६
इ.सं. २८ जुन, २०१९	नेपाली शिक्षा विभाग	इ.सं. ११ अगस्ट, २०१९

जनता बहुमुखी क्याम्पस
इटहरी, सुनसरी

२०७६

स्ययम् घोषणा

म शोधार्थी केदारप्रसाद सुवेदी यो प्रतिवद्धता जाहेर गर्दछु प्रस्तुत शोधपत्र मेरो मौलिक अनुसन्धानमा हो । यस शोधकार्यको कुनै अंशसमेत मैले कहीँकतैबाट हुबहु नक्कल गरेको होइन । आवश्यकता अनुसार सन्दर्भ र स्रोत खुलाई पूर्वकार्यको प्रयोग गरिएको छ । यदि कहीँकतैबाट हुबहु नक्कल गरेको प्रमाणित भए त्यसबाट आउने सबैखाले परिणामहरूको सामना गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु । यस सम्बन्धमा पछि कहीँ कतै र कुनै किसिमको उजुरबाजुर गर्ने छैन ।

शोधार्थी

केदारप्रसाद सुवेदी

मिति : २०७६/०३/१३

२८ जुन, २०१९

ख

फोन नं. : ०२५-५८००६४
५८१३००

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

स्थापना : २०४५

(त्रिभुवन विश्वविद्यालय र उ.मा.शि. परिषदबाट सम्बन्धन प्राप्त)

विज्ञान, व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षा शास्त्र सङ्काय

प.सं. :

च.नं. : मिति : २०७६/०३/१३

सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्व विद्यालय शिक्षा शास्त्र सङ्काय जनता बहुमुखी क्याम्पस नेपाली शिक्षा विभाग अन्तर्गत एम. एड. द्वितीय वर्षका छात्र केदारप्रसाद सुवेदीले नेपाशि ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत *कक्षा नौको नेपाली पाठ्यपुस्तक २०६५ र २०७२ मा समाविष्ट रूपक विधाको तुलनात्मक अध्ययन* शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । परिश्रमपूर्वक तयार पारिएको प्रस्तुत शोधकार्य सम्बन्धित तहका निमित्त उपयुक्त भएकाले आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०७६/०३/१३

२८ जुन, २०१९

....

मदनराज बराल

(शोध निर्देशक)

शिक्षा शास्त्र सङ्काय

जनता बहुमुखी क्याम्पस

फोन नं. : ०२५-५८००६४
५८१३००

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी
स्थापना : २०४५
(त्रिभुवन विश्वविद्यालय र उ.मा.शि. परिषदबाट सम्बन्धन प्राप्त)
विज्ञान, व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षा शास्त्र सङ्काय

प.सं. :
च.नं. : मिति : २०७६/ /

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षा शास्त्र सङ्काय, नेपाली शिक्षा विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नेपालि ५९८ पाठ्यंशको प्रयोजनार्थ यस विभागका विधार्थी केदारप्रसाद सुवेदिले तयार पार्नु भएको कक्षा नौको नेपाली पाठ्यपुस्तक २०६५ र २०७३ मा समाविष्ट रूपक विधाको तुलनात्मक अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र नेपाली शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त उपयुक्त ठहरिएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

क्रसं	नाम	शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति पद	हस्ताक्षर
१	....		....
२	....	विभागीय प्रमुख	
३	....	बाह्य विशेषज्ञ	
४	....	शोधनिर्देशक सदस्य, शोध निर्देशन सतिति	

मिति : वि.सं

इ.सं

कृतज्ञता ज्ञापन

यो शोध अध्ययन त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षा शास्त्र सङ्काय स्नातकोत्तर तहको दोस्रो वर्ष नेपाली मूल विषयको आंशिक आवश्यकता पूरा गर्नका लागि *कक्षा नौको नेपाली पाठ्यपुस्तक २०६५ र २०७२ मा समाविष्ट रूपक विधाको तुलनात्मक अध्ययन* शीर्षक चयन गरिएको हो ।

प्रस्तुत शोधपत्र मैले आदरणीय गुरू तथा नेपाली शिक्षा विभाग विषयका विभागीय प्रमुख मदनराज बरालको सल्लाहमा रही तयार पारेको हुँ । शोध शीर्षक चयनदेखि शोधपत्र तयार पार्दासम्म उहाँले उपयुक्त सल्लाह र मार्ग निर्देशन गर्नुभएकोमा म उहाँप्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

शोध एउटा खोजबाट वैज्ञानिक निष्कर्षमा पुग्ने विषय हो । यो एउटा वस्तुपरक वैज्ञानिक र तथ्यपरक हुन्छ । यसमा सम्बन्धित विषयका विज्ञलगायतका सबैको राय आवश्यक पर्नेहुँदा यसमा सहयोग गर्नुहुने आदरणीय गुरुहरू नवीन शर्मा र तीर्थराज भट्टराईप्रति कृतज्ञ छु ।

प्रस्ततु शोधपत्र तयार पार्दा विभिन्न सामग्री तथा स्रोत उपलब्ध गराई सहयोग गर्ने जनता बहुमुखी क्याम्पसको पुस्तकालय परिवारलाई स हृदय धन्यवाद दिन चाहन्छु । यसैगरी मेरा शुभचिन्तक साथीहरू, सहकर्मी, सहयोगी शिक्षक र अग्रजहरूलाई स्मरण गर्न चाहन्छु ।

प्रस्तुत शोधपत्रलाई यथा समयमा शुद्धसँग टङ्कन गरी सहयोग गर्ने आर.एस. ब्रदर्स बुक्स एण्ड स्टेशनरी इटहरी - ५ पचरुखी (जनता क्याम्पस जाने बाटो) का भाई श्री सुरेश चौलागाईलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

मिति : २०७६/०३/१३

२८ जुन, २०१९

....

शोधार्थी

केदारप्रसाद सुवेदी

विषयसूची

क्रसं पृष्ठ

अध्याय : एक

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि १

१.२ समस्या कथन १३

१.३ अध्ययनको औचित्य र महत्त्व १३

१.४ अध्ययनका उद्देश्य १३

१.५ अध्ययनको सीमाङ्कन १४

१.६ पारिभाषिक शब्द १४

१.७ सोधपत्रको रुपरेखा १५

अध्याय : दुई

पूर्वकार्यको समीक्षा तथा धारणात्मक संरचना

२.१ पूर्वकार्यको समीक्षा १६

२.२ पूर्वकार्यको उपयोगिता /कार्यान्वयन १९

२.३ सैद्धान्तिक संरचना/आधार २०

अध्याय : तीन

अध्ययनको प्रक्रिया र विधि

३.१ अध्ययनको संरचना २१

३.२ जनसङ्ख्या र नमुना २१

३.३ नमुना छनोट प्रक्रिया २१

३.४ तथ्याङ्क सङ्कलनका साधन २१

३.५ तथ्याङ्क सङ्कलनका प्रक्रिया २२

३.६ तथ्याङ्क विश्लेषण र व्याख्या प्रक्रिया २२

अध्याय : चार

नेपाली भाषा पाठ्यक्रमको परिप्रेक्षमा रूपक विधाको विश्लेषण

४.१ पाठ्यक्रमको परिचय तथा परिभाषा २३

४.२ पाठ्यक्रमको परिभाषामा नेपाली भाषा पाठ्यक्रम २४

४.३ पाठ्यक्रमका प्रमुख स्तम्भ र विशेषताहरु २५

४.४ नेपाली भाषा पाठ्यक्रमको बनौट २७

४.५ भाषा पाठ्यक्रमको परिचय २७
४.६ भाषा पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक वीचको सम्वन्ध २८
४.७ छनोट र स्तरण २९
४.८ माध्यमिक शिक्षा पाठ्यक्रमको परिप्रेक्षमा नेपाली भाषा पाठ्यक्रम ३०
४.९ विधाको क्षेत्र ३४
४.१० मूल्याङ्कन अंकभार ३५
४.११ पाठ्यक्रम विस्तृतीकरण ३६
४.१२ भाषा शिक्षणका दृष्टिले रूपकको प्रयोजन ३८
४.१३ निष्कर्ष ३९
४.१४ कक्षा ९ को पुराना पाठ्यपुस्तक २०६५ र नयाँ पाठ्यपुस्तक २०७२ का वीचमा समाविष्ट रूपक विधाको तुलनात्मक अध्ययन ४०
४.१५ दुवै पाठ्यपुस्तक भित्र समाविष्ट रूपक विधाका पाठहरुको विषयबस्तुगत अध्ययन ४०
४.१६ 'अपाङ्गहरुप्रति हाम्रो दायित्व' शिर्षक वक्तृतासंग भाषिक सीपको सम्वन्ध ४३
१.१७ संरचना ४४
४.१८ निष्कर्ष ४५
४.१९ मानव बेचबिखन विरुद्ध हाम्रो दायित्व (वक्तृता) ४६
४.२० मान बेचबिखन विरुद्ध हाम्रो दायित्व वक्तृतासंग भाषिक सीपको सम्वन्ध ५०
४.२१ निष्कर्ष ५१
४.२२ माध्यमिक तहको कक्षा ९ को नेपाली पाठ्यपुस्तक पुराना र नयाँमा समावेश संवाद विधाको तुलनात्मक अध्ययन ५२

अध्याय : पाँच

रूपक विधाका सवल तथा सुधारात्मक पक्ष र सुझाव

५.१ अपाङ्गहरुप्रति हाम्रो दायित्व वक्तृताका सवल पक्ष ६१
५.२ अपाङ्गहरुप्रति हाम्रो दायित्व वक्तृताका दुर्वल पक्ष ६१
५.३ सुझाव ६१
५.४ 'मानिस सबै एकै हौं' सम्वादका सवल पक्षहरु ६१
५.५ 'मानिस सबै एकै हौं' सम्वादका दुर्वल पक्षहरु ६२
५.६ सुझाव ६२
५.७ मान बेचबिखन विरुद्ध हाम्रो दायित्व वक्तृताका सवल पक्षहरु ६२

५.८ मान बेचबिखन विरुद्ध हाम्रो दायित्व वक्तृताका दुर्वल पक्षहरु ६२
५.९ सुझाव ६३
५.१० 'महिला हिंसा' संवादका सवल पक्षहरु ६३
५.११ 'महिला हिंसा' संवादका दुर्वल पक्षहरु ६३
५.१२ सुझाव ६३
५.१३ निष्कर्ष ६४
सन्दर्भसूची

तालिकासूची

क्र.सं.	पृष्ठ
१. नेपाली भाषा पाठ्यक्रमको बनोट	२७
२. साधारण उदेश्य र भाषिक सीपबीच सम्बन्ध	३२
३. तुलनात्मक तथ्याङ्क	३३
४. भाषिक सीपसंग अप्रत्यक्ष सम्बन्ध	३३
५. विधाको क्षेत्र	३५
६. मूल्याङ्कन अंकभार	३५
७. पाठ्यक्रम विस्तृतीकरण	३७
८. अपाङ्गहरुप्रति आम्रो दायित्व वक्तृताको संरचना	४५